

REGULAS QUASDAM VITAE ACA-
DEMICAЕ SUI S DISCIPULIS PRAE-
SCRIBERE PERGIT

ET VT

VIRI

QUOS DIGNITATE MUNERUM
ERUDITIONE ET MULTIS MERI-
TIS CLAROS SCHOLA NOSTRA
SUSPICIT

ACTUI ORATORIO POST

SACRA MATUTINA DIE III. OCTOBR. ET
SEQUENTIBUS INSTITUENDO

PRAESENTIA SUA LONGE SUA-
UISSIMA

MAGNUM ORNAMENTUM ADIICERE VELINT

PRO EO VT PAR EST ROGITAT

DANIEL TRAU GOTT MULLER

RECTOR SCHOLAE SCHNEEBERGENSIS.

LITTERIS CAROLI GUILIELMI FULDAE.

83

* * * * *

In gratiam meorum, qui academias salutare apud animum con-
 tituerunt, discipulorum quasdam vitæ academicæ regulas
 conscribendi, vtilitatemque earum commonstrandi dum nu-
 perrime feci initium (a); pergendum mihi esse in incepto nunc re-
 or, siquidem hoc a re & scribendi causa alienum, ut opinor, non e-
 rit. Rursus enim Iuuenis præclaræ indolis, et indefessæ diligentia ad
 altiores Musas se collaturus, e coetu nostro honeste dimittendus,
 actus simul oratorius nonnullorum, inter quos duo ad studia a-
 cademica breui summa cum laude adspirabunt, discipulorum indi-
 candus, & denique *Inspectores & Auditores omnium ordinum Specta-*
rissimi ad lustrationem scholæ nostræ autumnalem sunt inuitandi.
 Quidni itaque institutum meum conficere pergerem? Nuper
 vero meis auctor suaeque sui, ut ne iusto citius æri liberiori se
 credant, vt in academiis venerationem summo numini, & obe-
 dientiam magistratui & legibus academicis præstent debitam. His
 iam iam dictis tantum addo, quod iusiurandum academicum re-
 ligiose pieque sit seruandum (b), nec remere, vti inconsiderati iu-
 uenes nugantur, negligendum. His subiungo, quod anni aca-
 demici sint pretiosissimi. Quod si diuus Paulus Ephesi incolas
 horratur (c) ne finant tempus, a Deo ad salutem datum, elabi,
 sed vt ἐξαγοράζονται τὸν καιρὸν: de annis academicis idem pronun-
 ciare licebit. Debent itaque studiosi ἐξαγοράζειν τὸν καιρὸν, &
 occasionem, præclaras addiscendi artes, ne utiquam prætermi-
 ttere. Præclare sane Cicero, summus ille, cum quo romana li-
 bertas expirauit, & orator & philosophus, filium suum, Athe-
 nis studiorum causa degentem, admonet de hac re, cuius ver-
 ba apprime huc spectantia, quamuis paulo prolixiora, apponere
 mihi, quaeso, liceat. Ita vero ille (d): „Cum Athenas & ad
 „Cratippum, tanquam ad mercaturam bonarum artium sis pro-
 „fectus, inanem redire turpissimum est, dedecorantem et vrbis au-
 „cto-

(a) in Programmate, quod publicavi d. i. Maii. huius anni. (b) Orationem de
 Religione iusiurandi academici Petrus van Maffrigt in academia Cliuo-
 rum a 1670. habuit. vid. Nou. Litter. German. mens. Iun. a. 1706. p.
 219. (c) Eph, V, 16. (d) Lib. III, de Officiis, Cap. II.

Toritatem et magistri. Quare, quantum conniti animo pot-
 es, quantum labore contendere, si discendi labor est potius
 quam voluptas, tantum fac, vt efficias: neue committas, vt cum
 omnia suppeditata sint a nobis, tute tibi defuisse videaris. Et
 profecto sibi quam maxime defunt illi, qui segniter, otiose & ne-
 gligenter omnia agunt. Pluribus res domi est angusta, adeo, vt
 duobus tribusue annis præterlapsis, pedem referre, & ex aca-
 demiis se recipere cogantur. Et quanta illorum tunc est infeli-
 citas, quando inanes domum redeunt, & nec patriæ, nec sibi prod-
 esse possunt! Quam multi, desperatione adacti, castra Musarum
 deserunt, & ad alia quæuis secedunt! Et facietiam, nonnul-
 los diuitiis abundare; illis tamen est perperendum, quod tur-
 pitudinis notam sic non effugiant. Num hoc est, parentum votis
 & præceptis, patriæ officiis & Dei mandatis respondere? Sic
 sane ad astra non irur, sic laus & nominis fama non paratur. Sed
 non sufficit, vt ciues academiae summa ope nitantur ad honestas
 artes et scientias feliciter percipiendas; sed et hic quaedam monebo.
 Sunt enim, quibus pleraque omnia litterarum veterum et erudi-
 tionis sunt quæsitæ et euigilata; verum sibi sapere videntur, et
 sine duce ad fastigium eruditionis peruenire conantur. Arro-
 gantes et tumidi illi sunt, non sapientes, qui credunt, se ea vel nos-
 se, vel ex libris haurire posse, quæ doctores academici eloquan-
 tur. O quantam temeritatem! Sed pone etiam, *αὐτοδιδάκτους* il-
 los quosdam in scientiis consequi profectus; certum tamen est,
 quod sæpius nubem pro Iunone amplectantur, quod plerum-
 que agant confuse, et quod certe eo per multas difficilesque am-
 bages perueniant, quo alii facillime, recta via incedentes, per-
 uenerunt. Pauci omnino deprehenduntur, qui sine inani iactan-
 tia cum Phemio, cantore atque citharoedo, dicere queant (e): *Αὐ-
 τοδιδάκτοισ' ἐμῆ. Θεὸς δέ μοι ἐν Φρεσίν οἴμας παντοίας ἐπέφυσεν.* Mul-
 torum, non nego, autodidactorum exempla passim allegantur (f):
):(2 at

(e) apud Homer. Odyss. Libr. XXII, v. 310. 311. (f) allegabo modo auctorem
 libri, qui inscribitur: Das Leben der Gelehrten, so in Deutschland vom
 Anfang des 1719. Jahrs dieses Zeitliche gezeget. Quedlinburg 2, 1719.
 quippe qui p. 562, seqq. quinquaginta eiusmodi exempla collegit.

at ii omnes, vel necessitate compulsi, vel praclara indole adiu-
ti, id fecerunt, et tamen magnis difficultatibus non caruerunt
(g). Vanum itaque aut certe difficilem laborem suscipiunt, et
insolentia nimiaeque sui aestimationis vitio se contaminant, qui,
nulla urgente necessitate, sine viua Professorum voce, scientias
addiscere, vel doctorum praestantissimorum scholas parui du-
cere non erubescunt. Si effatum Xenophontis verum est,
quod nemo negabit, quod hominibus nihil praestantius sit, ne-
que utilius ordine: necessarium erit quam maxime, vt studio-
sus, ad calcem studiorum optato modo peruenire cupiens, or-
dini studeat. Philosophiam, quae facem ad omne eruditionis ge-
nus praefert, neutiquam negligat, sed eius, et potissimum artis
logicae, ope id consequatur, vt quaeuis sibi obuia rite dispo-
nere, et, data occasione, eo facilius depromere possit. Et
tanta sane nostrorum temporum est felicitas, vt in ipsa luce
caecutire viderentur, qui philosophiam spernerent. Tota
enim philosophia frugifera ac fructuosa, nec vlla pars eius
inculta ac deserta est (h). Sed et in reliquis cuius academiae fe-
steret studiorum tractandorum ordinem, et, vt ita dicam, con-
cordiam, Minime omnia indistincte ac promiscue adnotet
aut legat, sed vtilia. A facilioribus ad difficiliora progredia-
tur. Neutiquam amoenos tantum, sed et meditados libros ma-
nu verferet. Denique ne credat, quod schola relicta, omnia
scholastica studia sibi sint dedecori. Sunt, quibus sordent lin-
guae, qui, barbare scribere vel eloqui, sibi ducunt honori, et
qui impense gaudent, quod nunc demum liberi sint a linguis et
iis, quas scholae tradunt, scientiis addiscendis. Euge vero!
Decetne eruditi nomen ambientem, linguarum esse expertem,
historiae, geographiae, poeseos, oratoriae, et reliquorum hu-
maniorum, quae dicuntur, studiorum nullam plane habere
notitiam? Aliam plane Cicero aluit sententiam, „Caetera, in-
„quiens

(g) Testis hic esse potest Becherus in Psychosophia Quaest. 152. p. m. 316. et in
Praefatione Methodi Didacticae. (h) Cicero de Offic. Libr. III, C. II. (i)
in Orat. pro Archia Poeta, Cap. VII.

„quiens (i), neque temporum sunt, neque aetatum omnium,
„neque locorum: haec studia (litterarum) adolescentiam alunt,
„senectutem oblectant, secundas res ornant, adversis perfugi-
„um ac solatium praebent, delectant domi, non impediunt for-
„ris, pernoctant nobiscum, peregrinantur, rusticantur. Et
„belle ait celeberrimus Schelhornius (k): Quilibet, cui cor sa-
„pit, mecum lubens agnoscat, nequaquam inuile esse, quod lin-
„guis, nobilioribus praecipue, impenditur studium, sed inde, uti
„in omne propemodum eruditionis genus, ita maxime in diuino-
„rem scientiam vberissima redundare commoda. Et paulo post
„haec adiicit: Dudum obseruauit viri perspicaces, linguarum stu-
„dio insuper habito atque neglecto, ecclesiae faciem etiam defor-
„mari, et Christianisimum paulatim in peius ruere coepisse, sensim-
„que in sanctiorem disciplinam dogmata minus sana irrepisse, eo
„autem restaurato theologiam crassis erroribus esse liberatam.
„Quidni ego adderem, quod, linguis et humanioribus litteris negle-
„ctis, et sanctior, et iurium, et artis medendi scientiae in peius ruere
„coeperint, illis vero restauratis, et hae sicut restauratae. Egregie, si
„quis alius, hanc rem demonstrauit Ioannes Zuingerus (l), cuius
„verba prolixiora huc transcribere paginae angustia vetat, quare ad
„totam illam, elegantissimam sane, orationem perlegendam lecto-
„rem ablegatum volo. „Et profecto prima, quae dici debent, lin-
„guae sunt, scientiarum vehicula, in quibus multum temporis
„consumimus, antequam eo perfectionis perueniamus, ut nostro
„Marte quicquam agere possimus (m). Quis itaque inficias
„iret, linguarum studium ad eruditionem maxime esse necessa-
„rium? Si vero istud studium, relictis subselliis scholasticis, re-
„linquere non erubesceremus, istud adhuc esset crudum, et ad
„eruditionem solidam acquirendam minime sufficiens. Et si quis
„linguarum cognitionem inanem vanamque, nec eruditionis titu-
„lo dignam esse statueret; vulgari quidem linguarum notitiae,
„): (3 (de

(k) in *Amoenit. Litter. publ. Francof. et Lips. a. 1730. Tom. IV. p. 258.* (l) in
Oratione de *Barbarie Superiorum Seculorum*, orta ex *supina Linguae
Graecae Ignoracione*, quae annexa est *Georg. Henr. Goetzii Principii
Graecae Doctro*, Lips. 1704. (m) ut scribit *Morhofius in Polyhistor*, Tom.
I. *Libr. II. Cap. IX. §. 1. p. m. 415.*

(de critica vero aliud est dicendum) cum Praeceptore meo pie Colendo, Lipsiensi illo Philosopho, D. Augusto Friderico Mul-
 lero (n) eruditionis nomen non vindico, sed tamen viam erudi-
 tioni illam munire, cum Eodem omnino credo; quare a stu-
 dio negligenda illa est minime. Porro cane peius et angue
 euitet cuncta ista, quae remoram studiis iniicere, aut istum ab
 optata meta retrahere possunt. Et quid quaeso, magis infringit
 felicem studiorum successum nimis familiaritatibus, si po-
 tissimum amici deligantur ad quaeuis vitia proni. Si Atticus
 (o) maximum existimauit quaestum, aperire, se non fortunae,
 sed hominibus solere esse amicum: maximus etiam existiman-
 dus est quaestus, si sumus amici non hominibus, sed virtuti-
 bus. Quocirca, cum iudicaueris, diligere oportet; non, cum
 dilexeris, iudicare (p). Iuuenes, qui in academiis se conferunt,
 sapius non norunt fraudes perditorum, et hinc in amicis de-
 ligendis miserandum in modum plectuntur et falluntur. Fre-
 quentes sunt Gnathones, qui ad alterius nutum et voluntatem
 lucri causa conuertuntur. Hi tollunt iudicium veri et honesti,
 atque id adulterant. Omnium scelerum isti sunt architecti et
 machinatores. Leues illi adeo innocentissimum atque probis-
 simum quemque ad flagitia non raro auocant. Isti itaque, qui
 multos et prauos sibi adiungunt amicos, temporis, pecuniae et
 virtutum faciunt iacturam. Omnibus igitur meis cum Paulo
 acclamo (q): *μη̄ πλανᾶσθε, φθίγουσιν ἡδὴ χρῆσθ' ὀμιλίας κακῶς.*
 Praecipue vero sibi caueant a nimia familiaritate feminarum im-
 pudicarum, quae in academiis pestis sunt atque pernicius iu-
 uenum. Et, proh dolor! increbuit iam iam sententia illa om-
 nibus diris deuouenda, quam Mitio Terentianus ioci causa,
 vt credunt nonnulli, pronunciauit (r): Non est flagitium, mihi
 crede, adolescentulum scortari. Longe aliud pronunciarunt
 sacrae paginae. Aliam sententiam aluerunt prudentiores inter
 gentes a Christi sacris alienas. Valerius Maximus appellat (f)
 pu-

(n) in der Einleitung in die Philosophischen Wissenschaften ersten Theil p. 25. Leipzig, 1733. (o) in Attico, Cap. X. (p) Cicero in Laelio, Cap. XXII.
 (q) 1. Cor. XI, 33. (r) Adolph. Act. I, Sc. 2, v. 21. (f) Dict. Fact. Memorab. Libr. VI, Cap. I, §. I.

III. ERNESTUS HENRICUS HAUSDOERFFER,
Chemnic, Misn. officia ciuium erga magistratus,

IV. IOANNES CHRISTIANUS BRECHEISEN,
Schneeberg. officia iuniorum erga senes. Dicit porro graece

V. IACOB HENRICUS SCHULZE, Wildenfels, Misn.
officia amicorum erga amicos, et amico suo Barthio quaeuis
fausta apprecabitur versibus germanicis. Tandem monstrabit
sermone latino

VI. CHRISTIANUS SAMUEL NOETZEL, Grun-
hayn, Misn. officia hostium erga hostes, et Auditoribus Specta-
tissimis gratias aget.

Breues has orationes, *Viri omnium ordinum Spectatissimi*, audi-
atis, quaeso, benigni, et praesentia vestra suauissima condeco-
rate etiam scholae nostrae lustrationem, more consueto institu-
endam. Signum hoc vestri in nos fauoris semper magni faci-
emus, et pro eo quauis occasione mentem nostram gratam su-
mus demonstraturi. P. P. Schneebergae, die Dominico XVII,
post S. S. Triados solemnia, huius die 2. Octobr.

a. r. f. cio io ccxxxvi.

